

VANAMON PÄIVÄKODIN
VUOSISUUNNITELMA
toimikausi 2023-2024

Lapsuuden itseisarvo
Ihmisenä kasvaminen
Lapsen oikeudet
Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
Perheiden monimuotoisuus
Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Sisällys

KAJAANI SUUNTAAN TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA.....	4
Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki.....	4
Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki.....	4
Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki	6
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET	7
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET.....	9
Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi	9
Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta	10
Leikki.....	11
PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS.....	12
Varhaiskasvatuksen arvoperusta.....	13
TIIMISOPIMUS.....	36
Yhteistyösuunnitelma veon kanssa.....	17
Leikki	18
Pedagoginen dokumentointi.....	20
Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys.....	22
Arviointi.....	24
Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen	26
LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN	33
AJATTELU JA OPPIMINEN.....	33
KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU.....	33
ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT	34
OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN.....	34

KAJAANI SUUNTAA TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA

Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki

"Olemme kiinnostava kaupunki kotimaisille ja ulkomaisille osaajille. Opiskelijat hakeutuvat Kajaaniin."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa:

- Tarjoamme työ- ja harjoittelupaikkoja varhaiskasvatuksessa
- Varhaiskasvatuspalvelumme ovat joustavia ja vastaavat kysyntään
- Varhaiskasvatus on laadukasta – varhaiskasvatuskunta 2021
- Teemme yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa
- Kehitämme ohjausosaamistamme opiskelijoiden suhteen
- Olemme näkyvästi esillä sosiaalisessa mediassa – näkyvyyden ja vetovoiman lisääminen

Näin toimimme:

Luomme laatua kiinnittämällä huomiota hyvään perehdytykseen ja positiiviseen työilmapiiriin. Uudet työntekijät osallistuvat kaupungin perehdytystilaisuuteen.

Vastataan perheiden muuttuviin hoidon tarpeisiin.

Henkilöstön koulutustarpeisiin vastataan mahdollistamalla osallistuminen tasapuolisuus huomioiden harjoittelijoita, lastenohjaaja/lähihoitaja opiskelijoita.

Sitoudutaan ohjaamaan opiskelijoita, tet-harjoittelijoita, kao:n lastenohjaaja opiskelijoita.

Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki

"Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä. Nuorilla on mielekästä tekemistä. Lasten ja nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?:

- Lasten osallisuus ja sen kehittäminen pitkäaikainen painopistealue
- Positiivinen pedagogiikka ja hyvän huomaaminen
- Lapsella oikeus tarvitsemaansa tukeen
- Henkilökunnalla sensitiivinen työote
- Varhaiskasvatuksessa lapsella turvallinen kasvuympäristö, jossa nollatoleranssi kiusaamiselle

Näin toimimme:

Keskustelemme työyhteisössä ja kirjaamme joka tiimissä osallisuutta vahvistavia työmenetelmiä lasten ikä huomioiden.

Keskustelemme työyhteisössä sensitiivisestä työotteesta ja positiivisesta pedagogiikasta toimikauden aikana syksyllä ja keväällä.

Vahvemman tuen tarpeen ilmettyä, teemme viivytyksettä tuen kartoituslomakkeen ja otamme veo:n yhteyttä jatkosuunnitelman tekemistä varten.

Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki

"Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestäväää kehitystä edistävästi."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?:

- Kierrätämme tavaroita ja huonekaluja eri yksiköiden/ryhmien välillä
- Pyrimme hankkimaan kestäviä ja korjattavia tavaroita
- Hyödynnämme kierrätys- ja luonnonmateriaalia
- Minimoimme ruokahävikkiä – harjoittelu lasten kanssa
- Kierrätämme yhdessä lasten kanssa
- Käytämme kirjastoa monipuolisesti
- Luonto on yksi oppimisympäristömme
- Hyödynnämme kaupungin eri tiloja toiminnassamme

Näin toimimme:

Lajittelemme ruokailujen yhteydessä lasten kanssa biojätteen. Viemme lähialueen kierrätyspisteisiin mm. lasin ja patterit. Siivoamme yhdessä omaa piha-aluetta mm. syksyn lehdet ja oksat. Kävelyretkillä olemme toisinaan "roskajahdissa" keräten roskia lähiympäristöstä/jalkakäytävältä.

Lähiluonto on yhteinen oppimisympäristömme, esim. luontomuskari

Kirjastoauton säännöllinen käyttö sekä sovitut kirjastovierailut.

Hyödynnämme kierrätys- ja luontomateriaalia kuvataiteissa ja askarteluissa.

Tarjoamme omassa talossa tarpeettomia kalusteita toisiin varhaiskasvatusyksiköihin.

LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET

Yksikköemme vahvuudet
<ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllinen, joustava toimintatapa ryhmien välillä luo lapsille turvallisen arjen. - Koko talon henkilöstö resurssien kohdentaminen tukee henkilöstön työsäjäksamista. - Perheet tulevat tutuksi koko henkilöstölle ja huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on luontevaa.
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin:</p> <p>Henkilöstö noudattaa hyvän työkäyttämisen etikettiä. Tiimeille keväällä työilmapiirikysely. Esimies vastaa resurssien kohdentamisesta ryhmässä.</p>
<p>Arviointi</p> <p>Onko henkilöstöresursseja käytetty tehokkaasti henkilöstövajeessa (sijaisten palkkaus)? Onko resurssien kohdentaminen toiminut? Onko työilmapiirikysely toteutunut?</p>

Yksikköemme kehittämiskohteet

- Tiimien toimivuuden tukeminen: työnkuvan ja vastuunjaon selkeytys. Auki puhuminen ja sopiminen käytännöistä.
- Digiosaamisen vahvistaminen ja mentoritoiminta työtavaksi.
- Ipad-sovellukset esim. Puppet edu/sadutus
- Teams viestintäkanavana

Näin toimimme + tarkennus tiimiin:

- Tiimeissä käydään läpi henkilöstön työnkuvia ja vastuunjakoja. Tiimit sopivat yhdessä käytännöistä.
- Digimentori neuvoo tilanteiden tullen
- Teams-sovellus käytössä mm. tiedostojen jakamisessa

Arviointi

Onko tiimeissä saatu työnkuvia ja vastuunjakoja selkeytettyä?

Onko digimentori neuvonut? Käytetäänkö Teams-sovellusta henkilöstön kesken?

LAADUNARVIOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi

- **Miten kerätään mielipiteitä/ajatuksia/toiveita, kyselyt, vanhempainillat, ja niin edelleen?**
- **Onko huoltajilla taitoja/osaamista, joita voidaan vakassa hyödyntää?**

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

Vanhemmille Google Forms-kysely: Mitä pidät tärkeänä lapsesi päiväkotipäivässä?

Arviointi ja kehittämisideat mietitään yhteisesti tiimeittäin.

Google forms- kyselyt: palautetta toiminnasta.

Järjestetään tutustumispäivä tiloihin huoltajille remontin valmistuttua.

Arviointi

Pidettiinkö vanhempainillat? Toteutuivatko Google forms-kyselyt? Toteutuiko huoltajien tiloihin tutustuminen remontin valmistuttua?

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

<p>Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta:</p> <ul style="list-style-type: none">
- Miten kiusaamista ehkäistään?
- Miten toimintatavoista tiedotetaan huoltajia?
- Miten ryhmässä esiintyvistä kiusaamistilanteista informoidaan huoltajia?
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin</p> <p>Kiusaamisen ehkäisyn toimintatapa on yhteisesti sovittu ja tiimisopimukseen kirjattu. Kirjataan ennaltaehkäisy toimet ja niistä tiedottaminen huoltajille.</p> <p>Kirjattu toimintatapa, miten huoltajia informoidaan kiusaamistapauksissa (kuka, missä, milloin).</p>
<p>Arviointi</p> <p>Onko kiusaamisen ehkäisyn toimintatapa kirjattu tiimisopimukseen? Onko ennaltaehkäisy toimet kirjattu ja tiedotettu huoltajille?</p>

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Leikki <ul style="list-style-type: none">
- Miten huomioimme leikin mahdollisuudet, osallisuuden ja inklusion leikissä, aikuisten rooli
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin</p> <p>Leikissä yleinen tuki toteutuu kuvakommunikaation keinoin.</p> <p>Mitä kuvia ja miten kuvakommunikaatiota käytetään leikissä, että kaikki lapset pääsevät osalliseksi leikistä.</p> <p>Aikuisen rooli leikissä on havainnoida, rikastuttaa ja välillä olla myös aktiivinen leikkijä.</p> <p>Suunniteltu vuorovaikutusleikki joulukuussa esim. kauppaleikki. Leikki videoidaan ja arvioidaan tiimissä leikin havainnointilomaketta käyttäen.</p>
<p>Arviointi</p> <p>Onko kuvakommunikaatiota käytetty leikin tukemisessa?</p> <p>Onko suunniteltu leikkihetki toteutunut ja dokumentoitu sekä arvioitu?</p>

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

Kuva: Opetushallitus

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Lapsuuden itseisarvo

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Osallisuus huomioidaan jokaisen kohdalla kaikessa
- Kohtaamme jokaisen lapsen yksilöllisesti
- Henkilökunta kiinnittää huomiota siihen, että puhuu lapsista tasa-arvoisesti
- Lasten oman kulttuurin arvostaminen ja kannustamme lapsia luomaan itse omaa kulttuuriaan

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Kasvattajat ovat läsnä arjen tilanteissa, mikä mahdollistaa jokaisen lapsen havainnoimisen ja huomioimisen yksilönä.

Lapsia ohjataan positiivisen pedagogiikan keinoin ilman syylistämistä.

Lasten oman kulttuurin mahdollistaminen mm. roolivaatteet ja pöytäteatteri tarvikkeet saatavilla (kuvat).

Ihmisenä kasvaminen

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Ryhmän säännöt tehdään yhdessä lasten kanssa ja kuvitetaan
- Kaikkiin kiusaamistilanteisiin puututaan, tilanne käydään läpi ja huoltajia tiedotetaan
- Hyvät käytöstavat – aikuisen esimerkki
- Positiivinen pedagogiikka
- Kaveritaitojen kehittäminen
- Tunnetaitojen vahvistaminen – vuorovaikutusleikkejä
- Auta minua tekemään itse ja tue minua löytämään erilaisia ratkaisuja
- Huomaa hyvä!

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Lapsia ohjataan hyviin käytöstapoihin sanoittaen ja kehuen. Lapsia ohjataan huomamaan kaverin hyvät teot/tavat. Kiusaamisessa 0-toleranssi, kaikki työntekijät puuttuvat kiusaamiseen. Tilanne käydään läpi esim. tunnekuvien tai käyttäen sosiaalista tarinaa. Anteeksipyynnössä tiimissä yhteinen sovittu tapa.

Lasten taitojen oppimista arjessa tuetaan antamalla aikaa tehdä itse. Lapsille ei anneta valmiita vastauksia, vaan autetaan lasta keskustellen keksimään omia ratkaisuvaihtoehtoja.

Lapsen oikeudet

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsen oikeus tulla hyväksytyksi ryhmässä juuri sellaisena kuin on
- Eläminen tässä hetkessä
- Osallisuus
- Turvallisuus: fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen
- Leikki on lapsen oikeus – leikin havainnointi
- Aikuinen edistää leikkiä muokkaamalla oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa
- Aikuinen läsnä vastaamassa lasten tarpeisiin
- Kaveritaidot ja ryhmäytyminen

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Leikki on oppimisen perusta ja lapsen oikeus jokaisena päivänä. Hyvin suunniteltu päivärhythmi antaa tilaa leikkiä. Leikkiä havainnoidaan, kirjataan muistiin ja videoidaan.

Aikuisen välitön läsnäolo takaa, että lapsi tulee mielipiteineen kuulluksi ja tarpeineen hyväksytyksi.

Aikuisen tuki mm. kuvallisin keinoin on tärkeää ryhmän me-hengen luomisessa ja kaveritaitojen kehittämisessä.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Henkilökunta toimii sukupuolisensitiivisesti ja hyväksyy kaikki lapset taustasta ja ominaisuuksista riippumatta
- Kaikki lapset saavat osallistua kaikkeen toimintaan
- Toiminnassa hyväksytään erilaiset tavat tehdä
- Jos lapsi ei saa osallistua uskonnolliseen toimintaan, järjestetään vastaavaa toimintaa
- Huomioidaan ruokarajoitteet
- Oikeus saada tietoa omalla kielellä
- Käytämme laajasti eri kommunikaatiokeinoja
- Pedagoginen dokumentointi yksilö- ja ryhmätasolla
- Autamme lasta tulemaan kuulluksi (kuvat, piirtäminen, sadutus, kuvaaminen, videointi jne.)

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Sukupuoli ei määritä, mitä lapsi leikkii ja mitä leluja käyttää leikissä.

Lapselle suodaan onnistumisen kokemuksia ja hyväksytään erilaiset tavat toimia.

Kaikille lapsille tarjotaan samat osallistumismahdollisuudet sukupuolesta ja taustasta riippumatta.

Käytämme yleisenä tukena kuvakommunikaatiota (mm. pcs-kuvat, sosiaaliset tarinat).

Perheiden monimuotoisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Otamme selvää kulttuurista, tavoista arvoista jne. perheeltä itseltään
- Tehdään näkyväksi erikieliset lapset esimerkiksi ryhmän seinälle toivotuksia eri kielillä
- Kunnioitetaan ja hyväksytään kaikenlaiset perheet
- Huomioidaan perheiden tarpeet ja toiveet esimerkiksi katsomuksellisista asioista
- Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä käytetään tarvittaessa tulkkia
- Huomioidaan erilaiset teemapäivät ja niiden monipuolinen toteutus, esimerkiksi läheisen päivä

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Ammatillinen suhtautuminen perheiden monimuotoisuuteen (eri perhemuodot) ja tasa-arvoinen kohtelu huoltajien kesken.

Teemme yhteistyötä perheohjaajan kanssa perheiden tueksi.

Käytämme tulkkipalvelua aina tarvittaessa.

Käymme avointa keskustelua huoltajien kanssa perheiden tavoista ja toiveista.

Pidämme keväällä lapsen tärkeän henkilön -päivän.

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsia ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapoihin esimerkiksi keskustelemalla, lukemalla kirjallisuutta, draaman avulla, vastaamalla kysymyksiin ikätasoisesti
- Kierrättäminen – lapset + henkilökunta
- Hävikin seuraaminen
- Suositetaan aineettomia lasten lahjoja
- Terveellinen ruoka, liikunta ja lepo

- Säännöllinen päivärytmi
- Opetellaan sosiaalisia taitoja: pyritään ehkäisemään syrjäytymistä
- Siisteyskasvatus
- Lähiympäristöön tutustuminen, retkeily, ympäristön suojeleminen
- Esteettisyys oppimisympäristöissä

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

Ohjaamme lapsia terveellisiin elämäntapoihin keskustelujen, kirjojen ja draaman keinoin.

Keskustelemme mm. Eläinten -ja luonnonsuojelusta mm. Roskaaminen.

Kierrätämme yhdessä lasten kanssa; patterit ja lasipurkkien vienti lähilajittelu asemalle.

Vasun keskustelussa keskustellaan säännöllisen päivärytmin tärkeydestä ja kannustetaan arkiliikuntaan.

Päiväkotimme osallistuu eri liikuntakampanjoihin esim. Arkiseikkailu- kampanja.

Yhteistyösuunnitelma veon kanssa

Veon kanssa sovitut yhteistyökäytännöt ja toimintamallit

Koko talolle sovittu yleisen tuen kehittämiskohde, joka kirjattu tiimisopimukseen.

Lapsen tilanteen kartoitus lomakkeet tiimeissä.

HAVAINNOINTI KÄYNNIT: Syksyllä/kevällä yksi ryhmäkäynti.

Lapsen havainnointikäynnit ennen vasukeskustelua sovittu.

Tiimien tiimisopimukseen kirjaukset veo yhteistyöstä.

Veo työpari käynnit kaksi kertaa toimikaudessa.

Esioppilaille tarjotaan osa-aikaista erityisopetusta 3-8 kertaa/ryhmä

Arvio yhteistyön toteutumisesta

Onko talon yleisen tuen kehittämiskohde, kuvakommunikaation käyttö arjessa, toteutunut? Miten?

Onko tiimisopimukseen kirjattu veo yhteistyö käytännöt ja onko havainnointikäynnit toteutuneet?

Onko veo työpari käynnit toteutuneet ja toimintamallit jalkautuneet käytäntöön. Millä tavalla?

Leikki

Esim. Leikin havainnointi, aikuisen rooli leikissä (ohjaus, havainnointi, rikastaminen, leikkijä jne.), pitkäkestoisen leikin mahdollistaminen, lelujen saatavuus (yhteiskäyttö, kuvitettu mahdollisuudet), oppimisympäristöjen kehittäminen, lapset mukaan lelujen tilaamiseen, omien lelujen mahdollisuus, leikin lisääminen kaikkiin hetkiin, juonellinen leikki, pitkäkestoisen leikin mahdollisuus, leikkimahdollisuudet ulkona, lähiympäristön hyödyntäminen.

Näin toimimme:

- Aikuinen aidosti läsnä lasten leikissä. Aikuinen rikastuttaa leikkiä, tukee lapsen oppimista ja tunnetaitoja leikin avulla.
- Joustavasti suunniteltu päiväjärjestys, jossa lasten leikkitoiveita kuunnellaan ja pienryhmätoiminta takaa leikkirauhan ja ajan lapselle.
- Aikuinen muokkaa ja kehittää oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa mm. havainnointi, tilojen arviointi hymiöiden avulla.
- Leikkihetken videoiminen syksyllä/kevällä. Tiimissä katsotaan video, jonka pohjalta arvioidaan ja kehitetään aikuisten toimintaa sekä havainnoidaan lasten leikkiä.
- Suunniteltu juonellinen leikkihetki joulukuussa. Leikin havainnointilomakkeen käyttö.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Leikin valintataulu käytössä.
- Pienet leikkiryhmät/pienryhmätoiminta lisää lapsen osallisuutta.
- Aikuisen aito läsnäolo leikissä havainnoijana ja keräämässä tietoa lasten mielenkiinnon kohteista.
- Aikuinen huomioi, että kaikki pääsevät osalliseksi leikkiin. Lapsille taataan leikkirauha yksin tai kaverin kanssa.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin:

SINIKELLOTT:

- Aikuinen mukana lasten leikeissä lattiatasolla.
- Aikuinen sanoittaa, rikastuttaa, havainnoi ja turvaa leikkirauhan.
- Eri tilojen hyödyntäminen leikeissä. Lapset leikkivät pienissä leikkiporukoissa.
- Suunniteltu juonellinen leikkihetki joulukuussa.
- Lainaamme leikkivälineitä Minttujen ryhmästä.
- Aikuiset huolehtivat leikkitalan turvallisuudesta yhdessä lasten kanssa leluja siivoamalla.

MINTUT:

- Hyödynnetään talon kaikkia tiloja pienryhmätoimintaan.
- Hyödynnetään ja mahdollistetaan leikki sisällä, pihalla ja lähiympäristössä (mm. metsä ja puistot)
- Leikkivää aikuista ei häiritä.
- Aikuinen mukana rikastuttamassa lapsen leikkiä.
- Pienryhmätoimintaa, jolloin leikkirauhaa ja -tilaa enemmän.
- Joustetaan päivärytmissä lasten leikkitoiveita kuunnellen.
- Rakennetaan oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa toiveita kuunnellen ja lapsia havainnoiden.
- Kiusaamistilanteisiin puututaan välittömästi, ketään ei kiusata henkisesti eikä fyysisesti – aikuisen oma esimerkki.

Arviointisuunnitelma + arviointi

Onko aikuinen ollut aktiivisesti läsnä lasten leikissä?

Onko oppimisympäristöä arvioitu ja kehitetty yhdessä lasten kanssa (havainnointi, hymiöiden käyttö arvioinnissa)?

Onko pienryhmätoiminta/pienet leikkiryhmät olleet säännöllistä?

Onko leikkiä kuvattu ja arvioitu?

Onko käytetty leikin havainnointilomaketta?

Pedagoginen dokumentointi

Esim. lasten vasut arjen työkaluksi, lapsikohtaisen materiaalin kerääminen (kansio, sähköinen kansio, vihko jne.), kirjaaminen, videointi, valokuvaaminen, haastattelut, aikuisten havainnot, keskustelut, lasten osallisuus, aikaa ihmettelylle, aikaa pohdinnalle, esille asiat joita ollaan jo tehty, pedagoginen dokumentointi kaikkien vastuulla, arjen tilanteiden dokumentointi + tiimipalavereissa dokumenttien hyödyntäminen, jatkuvuus, vasujen koontilomake käyttöön, käsitteen ”pedagoginen dokumentointi” avaaminen kaikille.

Näin toimimme:

- Vasujen koontilomakkeet käytössä.
- Jokaiselle lapselle tehdään oma kansio.
- Keräämme lasten tuottamaa materiaalia (esim. perinteinen kansio, Drive-kansio, kuvakollaasi jne.) jolla teemme oppimista näkyväksi.
- Pedatiimit käytössä. Talon palavereissa keskustelua pedagogisesta dokumentoinnista. Ryhmissä tehdään pedagogiikkaa näkyväksi kuvin/tekstein huoltajille näkyväksi (WhatsApp-ryhmät, oppimisen alueet -puut).
- Lapsista havainnointien kirjaaminen ja sadutus.
- Maaliskuussa arjen tilanteen videoiminen ryhmissä ja arviointi tiimeissä.

Miten osallisuus huomioidaan?

Huomioimme julkaisuluvan lasten töiden esille laitossa, kasvattajat kirjaavat läsnäolo hetkistä tehtyjä havainnoiteja. Vastuiden jakaminen tiimi kesken ja kirjaaminen tiimisopimukseen.

Jokaisella lapsella sadutushetki kaksi kertaa toimikaudessa.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Vasujen koontilomake käytössä.
- Jokaisesta lapsesta valokuvia omaan Google Drive-kansioon.
- Google Forms –kyselyt vanhemmille ennen vanhempainiltaa.
- Havainnointien kirjaaminen havainnointivihkoon.
- Pedagogiikan avausta kuukausikoontina huoltajille valokuvien WhatsApp-ryhmään.
- Toiminnasta viikottain kuvia WhatsApp-ryhmään
- Siirtymätilanteen kuvaaminen ja arviointi tiimeissä maaliskuussa.
- Lapsikohtaiset kuvaviuhkat lapselle tärkeistä asioista ja arjesta

MINTUT:

- Vasujen koontilomake käytössä.
- Otetaan paljon kuvia arjen eri tilanteista, kuvia lähetetään huoltajille.
- Lapsia sadutetaan kaksi kertaa kaudessa. Sadutusta myös arjen eri tilanteissa.
- Otetaan käyttöön lasten havainnointivihko, joihin kirjataan lasten vahvuuksia, haasteita ja arjen tilanteita.
- Google Forms –kysely huoltajille syyskauden aikana.
- Maaliskuussa siirtymätilanteen videoiminen ja arvioiminen tiimeissä.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Arvioidaan, mitkä pedagogisen dokumentoinnin välineet ovat toteutuneet ja mitkä eivät/miksi eivät toteutuneet?

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys

Esim. Vahvuusvaris + muut positiivisen pedagogiikan materiaalit, Piki-materiaali, draama (pöytäteatteri, esitykset, käsinuket jne.), asioiden käsittely silloin kun asia on ajankohtainen, tunnemittarit, vahvuudet toiminnan keskiössä, myönteisen palautteen antaminen lapsille ja aikuisille, vahvuuksien säännöllinen läpikäynti, ystävällisten tekojen kerääminen, lapsi apuopeksi (itsetunnon ja rohkeuden vahvistaminen), Fanny-kirjat, aikuisen malli, tunteiden sanoittaminen, toiminnan ennustettavuus

Näin toimimme:

- Käytämme päivittäin tunteiden sanoittamisen tukena tunnekuvia.
- Vahvistetaan lapsen itsetuntoa ja teemme vahvuudet näkyväksi: aiheeseen liittyvät kirjat/muu materiaali (esim. Ympyräiset, Fanny, Viitottu rakkaus- materiaali, Pikkuli- materiaali, Piki, draaman keinoin (pöytäteatteri, käsinuket). Lisäksi tunnelaulut (esim. Kielinupun- laulut).
- Aikuisten läsnäolo ja tilanteiden ennakointi tärkeinä lasten kaveritaitojen tukemisessä ja tiimin positiivisen ilmapiirin ylläpitämiseksi.

Miten osallisuus huomioidaan?

Eri sisältöalueissa (liikunta, kädentaidot jne.) lapsi saa kannustusta ja kehua.

Lapset huomioidaan sensitiivisesti yksilöinä.

Materiaalien valinnassa huomioidaan lapsen ikä ja tuen tarve.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Sanoitamme päivittäin lasten tunteita ja käytämme tunnekuvia tunteiden tunnistamisessa.
- Harjoitellaan tunne- ja sosiaalisia vuorovaikutustaitoja arjen eri tilanteissa aikuisen toimiessa esimerkkinä (pcs-kuvat, sanoitus, mallinnus).
- Pöytäteatteriesityksiä ajankohtaisista teemoista kuukausittain.
- Tunnekuvat (pcs-kuvat, Familyboost, Viitottu rakkaus).
- Tunnesovellus (Moka Mera Emotions).
- Tunnelaulut (Miltä tuntuu nallesta?).

MINTUT:

- Fanny ja Ympyräiset -kirjat sekä Askeleittain materiaali.
- Sanoitetaan ja kuvitetaan arjessa sekä omia että lapsen tunteita.
- Ollaan läsnä ja aidosti lasta kuuntelevia sekä huomioivia aikuisia.
- Annetaan myönteistä palautetta lapsille ja aikuisille.
- Tunteita käydään läpi tarkemmin pöytäteattereissa ja yhteisissä kokoontumisissa.
- Lasta kannustetaan ja rohkaistaan kohtaamaan uusia ja jännittäviä asioita.
- Lapset tekevät omat tunnemittarit.
- Aikuisilla tunnekuvat arjessa käytössä.
- Viikolla 46 jatkuvan arvioinnin lomake.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Mitkä materiaalit ovat olleet käytössä?

Onko tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistettu suunnitelmallisesti/ säännöllisesti?

Arviointi

Lasten arviointia eri aihealueisiin liittyen some-julkaisuihin.

Esim. peukuttaminen, vihreä/punainen merkki, tunnehyrrä (Oppi ja Ilo), tunnemittarit, kuvat, muistot näkyviksi, keskustelut lasten kanssa, lasten ideat näkyviksi, numeroarvioinnin harjoittelu, huoltajien palautteen käsittely ja huomiointi, oman työn videointi ja arviointi, arviointimateriaalin hyödyntäminen (esim. Parrila), lapset mukaan videoidun materiaalin arviointiin, lapsen kanssa tekeminen "pilkotaan" ja arvioidaan, omat kyselyt (esim. Google Forms), saduttaminen, lapsen aito kuunteleminen, arviointia jokaiseen tiimipalaveriin, itsearviointilomakkeen käyttö, toimintakulttuurin kehittämistavat

Näin toimimme:

- Joka ryhmässä tuodaan lasten mielenkiinnon kohteet esille (esim. ideapuu).
- Keskustelemme ja kannustamme lasta itse arvioimaan kasvattajan kanssa yhdessä, miten toiminta sujui (esim. tunnekuvien avulla, peukkua näyttämällä jne).
- Lapsen aito kuunteleminen.
- Videoinnin käyttö arvioinnin tukena.
- Tiimien arviointimenetelmät toimikauden aikana: itsearviointilomake, työilmapiiri-kysely sekä tiimityön arviointilomake.

Miten osallisuus huomioidaan?

Toimintahetken (esim. liikunta) jälkeen lapsilta kysytään mielipidettä esim. hymiöiden kanssa.

Toimintaa suunnitellaan yhdessä lasten kanssa esim. lasten kokoukset.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Toiminnan arviointia tiimipalavereissa ja tiimin jäsenten itsearviointi.
- Havainnointien kirjaaminen havainnointivihkoon. Havainnointien käsittely tiimissä.
- Huoltajien palautteen kysyminen ja huomioon ottaminen arjessa.
- Jatkuvan arvioinnin kaavake (osallisuus, arviointi, inklusio ja kuvakommunikaatio) vk 46
- Hymiöiden (hymy, suru) käyttö toiminnan arvioinnissa lasten kanssa

MINTUT:

- Lapset tekevät tunnemittarit, jotka ovat arjessa lapsen käytössä.
- Lasten tunneilmaisut ja toiminnan arviointi peukuttamalla.
- Päivittäiset keskustelut lasten kanssa arjen eri tilanteissa ja lasten aito kuunteleminen.
- Lasten ideat näkyviksi.
- Videoidaan ja kuvataan toimintaa mahdollisuuksien mukaan.
- Lasten saduttaminen.
- Kyselyt huoltajille.
- Henkilökunnan arviointimenetelmät toimikauden aikana.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Onko lapsia otettu mukaan arviointiin (esim. tunnekuvat, peukkua näyttämällä)?
Onko tiimeissä toteutunut itsearviointi, työilmapiiri-kysely sekä tiimityön arviointilomakkeen käyttö?

Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen

Esim. harjoitellaan kriittistä lukutaitoa, keskustellaan ikärajoista, tartutaan lasten aloitteisiin, huolehditaan lasten tietosuojasta, tutustutaan lasten digitaaliseen maailmaan, tarjotaan vain ikätasoon sopivaa sisältöä, laitteet lasten saatavilla, laitteiden toimivuuden varmistaminen, työskentelyasennot, äänenvoimakkuus, näytönkirkkaus, tiedonhaku yhdessä lapsen kanssa, arjen teknologiaan tutustuminen, kuvien ja videoiden hyödyntäminen, medialukutaito, myönteinen suhtautuminen digitaalisiin ympäristöihin, digitaalisten ympäristöjen hyödyntäminen lasten osallisuuden vahvistamisessa, henkilöstön osaaminen, laitehuolto yhdessä lasten kanssa, tutustutaan näppäimistöön ja yleisimpiin symboleihin, käyttö osana oppimisen tukea, sovelluksiin tutustuminen, pedagoginen dokumentointi

Näin toimimme:

- Joka lapselle on oma lasten drive-kansio, jossa kuvia lapsen päivästä.
- WhatsApp tiedotuskanavana huoltajille.
- Vanamon omat facebook sivut: Kuvakollaaseja Vanamon yhteisistä tapahtumista ja päiväkodin arkea näkyväksi yleisesti.
- Ipadin käyttö toiminnassa monipuolisesti mm. laulut, kuvien otto, videointi, kuvasuunnistus sekä tiedon haun opettelussa yhdessä lasten kanssa.
- Harjoitellaan monilukutaitoa mm. retkillä (liikennemerkkit, symbolit)
- Pcs-kuvat/kuvataulut ohjaamassa lasten päivää ja omatoimisuutta.
- Digiosaamisen vahvistaminen työyhteisössä. Digimentori opastaa/mentoroi.

Miten osallisuus huomioidaan?

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma keskustelussa huoltajille näytetään kuvia /videota lapsen arki touhuista.

Vanhemmille jaetaan drive-kansiot nähtäväksi Qr-koodin/linkin kautta syksyllä ja keväällä.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Päivästruktuuria lapsille esillä ja kuvien käyttö arjessa.
- Google Drive- kansiot lasten valokuville ja videoille.
- Ipadia hyödynnetään ryhmässä esim. Lauluissa, sanoittaminen, tunteiden tunnistamisessa, oppimistilanteissa.
- WhatsApp- sovelluksen käyttö viestintävälineenä huoltajille.

MINTUT:

- Pcs-kuvat strukturoimassa lasten päivää.
- IPadia käytetään yhdessä lasten kanssa tiedon hakemisessa, oppimisessa, videoinnissa, animaatioiden tekemisessä ja katselemisessa.
- Pyritään päivittäin tai ainakin useamman kerran viikossa lähettämään kuvia lasten arjesta huoltajille.
- Tiedotusasioissa huoltajille WhatsApp-ryhmä ja/tai tekstiviesti.

- Harjoitellaan monilukutaitoa mm. tutkimalla ja keskustelemalla retkillä esimerkiksi liikennemerkeistä, kuvista ja symboleista.

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Mitkä kuvakommunikaation keinot ovat käytössä päivän kulun /siirtymien hahmottamisessa?

Onko digiosaamista vahvistettu työyhteisössä? Onko digimentori opastanut/mentoroinut?

OPPIMISEN ALUEET

ILMAISUN MONET MUODOT

OPPIMISEN ALUEET

KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

OPPIMISEN ALUEET

KIELTEN RIKAS MAAILMA

OPPIMISEN ALUEET

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

OPPIMISEN ALUEET

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

AJATTELU JA OPPIMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Ihmetellään, tutkitaan, oivalletaan ja opetellaan yhdessä lasten kanssa.
- Nimetään asioita ja tuetaan lapsen kielellistä kehitystä.
- Tunnetaitoihin liittyvät pienet pöytäteatteriesitykset.
- Laulutaulu esillä.

MINTUT:

- Toiminnan suunnittelussa huomioidaan lasten osallisuus: yhteiset keskusteluhetket ja lasten kokoukset.
- Toiminnan pedagoginen dokumentointi (kuvat, videot ja havainnointivihko).
- Fanny ja Ympyräiset -sarja tunnetaitojen harjoitteluun. Askeleittain –materiaalin käyttöä kevennettyinä.
- Tuetaan lasten kielellistä osaamista lukemalla päivittäin esimerkiksi satuja ja loruja.
- Teemme asioita yhdessä ja hyvässä vuorovaikutuksessa.
- Huomioimme lapsen ohjauksessa lapsen iän-, taito- ja kehitystason.
- Rohkaistaan lasta omaan ajatteluun positiivisella tavalla.
- Kannustetaan lasta ideoimaan, toteuttamaan ja arvioimaan omaa tekemistä kuvin, sadutuksin ja omin tuotuksin.

KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Käytämme kirjastoautoa säännöllisesti
- Huomioimme vuoden kalenterijuhlat päiväkodin arjessa.
- Huomioimme lasten syntymäpäivät: kortti, toivelaulu

MINTUT:

- Osallistutaan kaupungin tarjoamaan kulttuuritarjontaan (esim. kirjastoauto, museot, teatteri ja Silmu).
- Huomioidaan kalenterijuhlat, eri kulttuurit sekä erilaiset perheet.

- Fanny ja Ympyräiset -sarjat sekä Asekeleittain -materiaali käytössä tunnetaitojen harjoittamisen tukena.
- Huomioidaan lasten syntymäpäivät.

ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Aikuinen valvoo ja ohjaa lasta siirtymätilanteissa mm. pukeminen, wc-käynnit, ruokailu.
- Annoskoko vastaamaan lapsen tarpeita.
- Lapsia ohjataan antamaan kaverille leikkiä sanoittamalla ja näyttämällä. Aikuinen takaa leikkirauhan osoittamalla lapselle oman leikkiä.
- Maistelulusikka käytössä.
- Huoltajia ohjeistetaan lapsen säänmukaisesta pukeutumisesta.

MINTUT:

- Lasta tuetaan ja kannustetaan huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniasta sekä omasta ja ympäristön siisteydestä (mm. lelut, omat tavarat ja vaatteet omille paikoilleen). Aikuinen on mallina, kannustaa ja ohjaa.
- Opetetaan lasta tunnistamaan oman kehon rajat ja kunnioittamaan toisen koskemattomuutta.
- Turvataitoihin tutustuminen lapsen ikätaso huomioon otettuna.
- Tuetaan lapsia itseilmaisussa ja tunteiden säätelyssä.
- Sanoitetaan tunteita kuvien avulla.
- Ruokailu: kannustetaan maistamaan ruokia ja keskustellaan terveellisestä ravinnosta. Ruokailuhetkellä lasta kannustetaan ikätasoiseen omatoimisuuteen. Lapsi saa vaikuttaa annoskokoonsa.
- Keskustellaan, kannustetaan ja tuetaan lasta arjen perustoiminnoissa sekä terveellisissä elämäntavoissa: mm. ulkoilu, lepo/uni, hygienia ja ravinto.

OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

SINIKELLOT:

- Laaditaan ryhmän säännöt arjen havainnoinnin pohjalta.
- Lapset apuna kärryn viennissä ja ruoka-apulaisena.
- Lasten toiveet otetaan huomioon havainnoinnin kautta.
- Laulutaulu käytössä.

- Google Forms-kysely huoltajien toiveista ja ajatuksista ennen vanhempainiltaa "Mitä pidät tärkeänä lapsesi päiväkotipäivässä?"

MINTUT:

- Kohdataan lapset ja huoltajat tulo- ja hakutilanteissa henkilökohtaisesti.
- Lapsen ja huoltajien osallisuus otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa arjen eri tilanteissa kuuntelemalla heitä.
- Aikuinen on myönteisenä esimerkkinä lapsille ja ohjaa lasta toiminnassa.
- Lapset mukana arjen toiminnassa esim. leikin ja toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa.
- Huomioidaan jokainen lapsi yksilönä ja lapsen vasu arjen työkaluksi.
- Keskustellaan ja laaditaan ryhmän säännöt yhdessä lasten kanssa.
- Lapset mukana arjen työtehtävissä, mm. petien laittaminen, kattaminen ja yleinen siisteys.

TIIMISOPIMUS

Tiimin nimi:

Tiimin jäsenet:

Tiimivastaava:

Tiimin varavastaava:

Miten varmistamme kaikkien tiimin jäsenten osallisuuden tiimissä/tiimipalaverissa?

Minkälaista on hyvä ja laadukas varhaiskasvatus?

Miten se mahdollistetaan/toteutetaan? Miten toimimme?

Tiimin jäsenten vastuualueet:

Tiimin jäsenten erityisosaaminen, jota voi hyödyntää tiimissä:

Tiimin käytännöt ja yhteiset pelisäännöt:

- tiedonkulku:
- palautteen antaminen:
- työnjako:
- huolien puheeksiotto:
- mistä asioista voimme päättää tiimissä/mistä asioista päättää päiväkodin johtaja?
- tiimin arjen toimintatavat ja päivästrukturi:
- muut sovitut asiat:

Miten tiimissä toimitaan konfliktitilanteissa?

Minkälaisia pelisääntöjä meillä on perheiden kanssa tehtävälle yhteistyölle?

Miten voimme tukea ja auttaa muita tiimejä? Minkälaista apua ja tukea toivomme muilta tiimeiltä meille?

Miten tiimissä ylläpidetään ja huolehditaan työhyvinvoinnista?

Mitkä ovat meidän tiimin vahvuudet?

Päivämäärä ja tiimin jäsenten allekirjoitukset

Tiimisopimuksen arviointisuunnitelma: